

Omgevingscheck Rijksweg 3 Eemnes

FEBRUARI 2023

Colofon

Tekst	Dr. A.J.M. Schenkeveld
Productie	Bureau Schenkeveld Visstraat 1, 4101 AC Culemborg 0345 – 534 245 / 06 – 283 07831 bureauschenkeveld@gmail.com
Opdrachtgever	Bleekemolen Bomen, Eemnes
Contactpersoon	Just Bleekemolen van Bleekemolen Bomen
Versie	7 februari 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Methode	5
3.	Gebiedsbeschrijving	5
4.	Resultaten	6
4.1	Flora	6
4.2	Vogels	6
4.3	Vleermuizen	7
4.4	Overige zoogdieren	7
4.5	Amfibieën en reptielen	7
4.6	Ongewervelde dieren	7
4.7	Conclusie	7
5.	Ingreep	8
5.1	Effecten	8
5.2	Wet natuurbescherming	9
6.	Conclusie	9

1. Inleiding

Bleekemolen Bomen aan de Rijksweg 3 te Eemnes heeft recent een naast gelegen paardenlandje (kadastraal perceel L712) verworven en wil dit opnemen in de structuur van de eigen fruitboomkwekerij, 'de Plantage'. Dit betekent dat de omringende houtwal wordt verwijderd, de haag en bomenrij doorgetrokken en het land beplant met fruitbomen. Verder zal de bestaande werkschuur op De Plantage worden afgebroken en een nieuwe worden gebouwd meer voor op het terrein.

De gemeente Eemnes is bereid hieraan medewerking te verlenen mits een en ander past in de 'Kernrandvisie Goyergracht' en gevraagd om in het kader van de aanvraag van de omgevingsvergunning een ruimtelijke onderbouwing te schrijven, die dit aantoon. Onderdeel van deze ruimtelijke onderbouwing is een ecologische paragraaf, waarin wordt aangetoond dat de ingreep al dan niet gevolgen heeft voor beschermde planten en dieren of gebieden.

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre het opruimen van de wal, de verplaatsing van de werkschuur en de herinrichting van het paardenlandje in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming en of er diensgevolge ontheffing van de verbodsbepalingen of een Vvgb (volgens de WABO) voor de omgevingsvergunning (handelingen met gevolgen voor beschermde gebieden, planten en dieren) moet worden aangevraagd.

De ingreep wordt alleen getoetst aan wetgeving op het gebied van soortbescherming (hoofdstuk 3) en niet aan die over gebiedsbescherming (hoofdstuk 2). Het meest nabij gelegen beschermde natuurgebied is het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen op meer dan 8 km. De kleine ingreep heeft geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen hiervan. Toetsing aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening Utrecht (herijking 2016) is ook niet relevant, omdat het dichtstbijzijnde bestaande natuurgebied binnen de begrenzing van de EHS of NNN enkele honderden meters ver weg ligt (Utrechtse uitlopers Zuiderheide Laren). Tenslotte zijn ook de bepalingen in de Wet natuurbescherming ten aanzien van houtopstanden (hoofdstuk 4) niet van toepassing, omdat de betreffende bomenrij weliswaar meer dan 21 bomen telt, maar bestaat uit naaldbomen kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen (zie artikel 4.d).

De natuurtoets is onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing bij de aanvraag van de omgevingsvergunning.

Onderstaande figuur toont de ligging van het terrein.

figuur 1: ligging te slopen werkschuur en om te vormen paardenlandje Rijksweg 3 Eemnes (rood omcirkeld) (bron: Google Earth)

2. Methode

Op 9 september 2019 is het terrein bezocht om de beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur en via internet gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

Voorafgaand aan het veldbezoek is een lijst van potentieel in het gebied aanwezige bijzondere soorten opgesteld aan de hand van de diverse atlanten. Deze bronnen worden vermeld onder de diverse soortengroepen. Deze lijst is dus in het veld getoetst aan de hand van de directe waarnemingen, aangetroffen sporen en de gebiedskenmerken.

3. Gebiedsbeschrijving

Het paardenlandje wordt ontsloten vanaf de Rijksweg middels een schuine oprit aan weerszijden omsloten door een wal met middeloude fijnsparren. Deze wal met sparren zet zich door rond de hele kavel. Andere aangeplante boomsoorten op de wal zijn Laurierkers en Californische cipres. Het landje zelf bestaat uit een plat gelopen paardenweitje aan de zuidzijde en een zandige paardenbak aan de noordzijde. Verder staat er een schuurtje in de vorm van een pipowagen zonder wielen, een afdakje met onderhoudsmateriaal en een container voor de paardenmest. De af te breken werkschuur op de Plantage zelf is aan de voorzijde open, heeft een schuin golfplaten dak en gepotdekselde wanden.

paardenlandje

opstallen paardenlandje

Rijksweg ter hoogte van het paardenlandje

te vervangen werkschuur

4. Resultaten

4.1 Flora

Op en rond de wal groeien vooral zoomplanten van de Zevenblad-associatie (33Aa5)¹. Naast de naamgevende soort zijn Amerikaanse vogelkers, Bosveldkers, Braam, Gewone vlier, Gewoon dikkopmos, Gladde witbol, Klein springzaad, Kruidend zenegroen, Look-zonder-look, Mannetjesvaren, Robertskruid, Smalle stekelvaren, Sporkenhout, Vingerhoedskruid karakteristiek. Op de meer zon beschenen open plekken groeien vooral kortlevende ruderaal plantensoorten als Bezemkruid, Bleekgele droogbloem, Canadese fijnstraal, Jakobskruid, Klein streepzaad, Paardenbloem, Schapenzuring, Speerdistel, Zwarte nachtschade. Er zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

Braam, Klein springzaad en Mannetjesvaren

Bleekgele droogbloem, Paardenbloem

4.2 Vogels

D.d. 9 september 2019 waargenomen vogelsoorten zijn Boerenwaluw, Ekster, Grote bonte specht, Holenduif, Houtduif, Kauw, Koolmees, Merel, Roodborst, Spreeuw, Vink, Winterkoning, Zwarte kraai. Hiervan hebben Boerenwaluw, Ekster, Grote bonte specht, Koolmees, Spreeuw en Zwarte kraai jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Van deze soorten broedt alleen Boerenwaluw met zekerheid in het plangebied. Deze heeft twee recent verlaten nesten in de pipowagen. Verder zijn er in de af te breken werkschuur nesten gevonden van Holenduif en Merel en in 1 van de sparren een nest van Houtduif. Deze zijn niet jaarrond beschermd. Andere waarschijnlijk broedvogels, waarvan echter geen nest is gevonden zijn Roodborst, Vink, Winterkoning.

nest Boerenwaluw in pipowagen

nest Merel in werkschuur

¹ Stortelder, A.H.F. e.a., 1999: De vegetatie van Nederland V; Opulus Press, Leiden.

4.3 Vleermuizen

Over de laatste 3 jaar zijn in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen gedaan van vleermuizen². Het plangebied is alleen geschikt als foerageergebied. De betreffende opstallen bieden geen verblijfplaatsen. Ook de bomen zijn te jong, hebben geen gaten, om als verblijfplaats te dienen. Er hangt wel een vleermuiskast in de werkschuur, die op dit moment niet bewoond is, maar eerder wel in gebruik is geweest.

4.4 Overige zoogdieren

Er zijn in het plangebied sporen aangetroffen van Bosmuis, Bruine rat, Egel, Huisspitsmuis, Konijn en een woelmuissoort, waarschijnlijk Rosse woelmuis. Deze soorten zijn niet of nationaal beschermd. Konijn heeft veel holen in de houtwal. De meeste daarvan zijn niet recent belopen. De konijnendichtheid is laag. Er zijn geen sporen of nesten van Eekhoorn aangetroffen. Eekhoorn wordt wel in de omgeving waargenomen. Voor Eekhoorn geldt geen algemene vrijstelling in de provincie Utrecht. Maar nogmaals er zijn geen verblijfplaatsen (nesten) van Eekhoorn aangetroffen.

4.5 Amfibieën en reptielen

Er zijn geen (beschermd) amfibie- of reptielsoorten aangetroffen. Het plangebied is ten hoogste geschikt leefgebied voor Bruine kikker en Gewone pad (landbiotoop).

4.6 Ongewervelde dieren

Er zijn d.d. 9 september 2019 alleen Hooibeestje en Klein koolwitje gezien.

Vleermuiskast in werkschuur

Hooibeestje op slangen Plantage

Het plangebied is ongeschikt leefgebied van de in Nederland en Europa beschermde dagvlinder-, libellen- en keversoorten.

4.7 Conclusie

Het plangebied betreft een paardenlandje met een randbeplanting van Fijnspar als overblijfsel van de voormalige kerstbomenkwekerij. Deze randbeplanting wordt extensief onderhouden. De vegetatie is tamelijk karakteristiek voor nitrofiële zomen.

In de beplanting (bomen en struiken) broeden verschillende bosvogelsoorten zoals Merel, Roodborst en Winterkoning.

De beschermde natuurwaarden van plangebied betreffen alle broedvogels op eieren en met jongen en twee jaarrond beschermd nesten (categorie 5) van Boerenwaluw. Omdat de staat van instandhouding van Boerenwaluw gunstig is³, hoeft voor het wegnemen hiervan geen ontheffing worden aangevraagd.

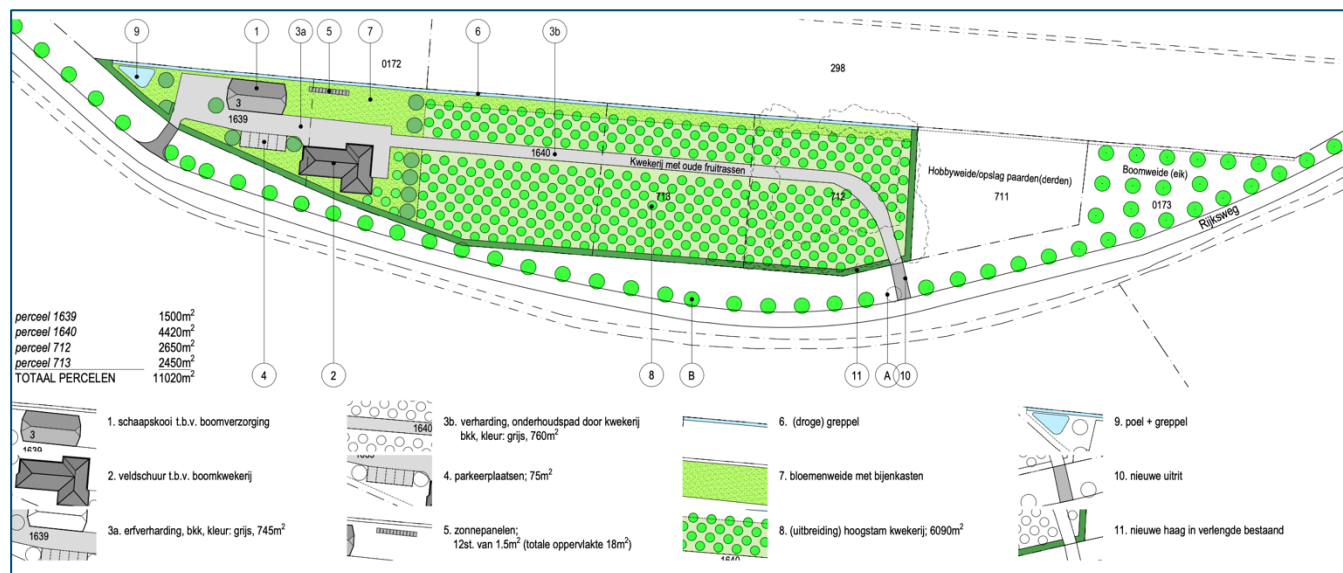
² www.waarneming.nl

³ <https://www.sovon.nl/nl/boerenwaluw>

5. Ingreep

De ruimtelijke ingreep betreft het opruimen van de alle bomen en struiken, het slopen van de opstallen, het egaliseren van het terrein, de bouw van een nieuwe werkschuur en de herinrichting van De Plantage en het paardenlandje

Figuur 2 toont het nieuwe ontwerp.

figuur 2: nieuwe situatieschets

5.1 Effecten

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met het opruimen van de bomen en struiken (1), het grondverzet (2), het weghalen van de opstallen (3), de nieuwbouw (4) en de herinrichting van de buitenruimte (5) en de verandering van het gebruik (6).

- Ad 1) Het opruimen van de beplanting op de grondwal betreft enkele tientallen exemplaren Fijnspar en een enkel exemplaar Californische cipres en Zomereik. Verder worden ook enkele struiken zoals Gewone vlier, Laurierkers en Spokehout weggehaald. Hierbij kunnen nesten van bos- en tuinvogels als Merel, Roodborst, Vink, Winterkoning verloren gaan. De beplanting moet daarom buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden weggehaald of in het broedseizoen eerst gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nestelende vogels.
- Ad 2) Bij het grondverzet voor het egaliseren verdwijnen er geen groeiplaatsen van beschermde plantensoorten, maar gaan mogelijk wel verblijfplaatsen van nationaal beschermde diersoorten als Egel, Konijn en Rosse woelmuis verloren. Voor deze soorten geldt in de provincie Utrecht een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Vanwege de in de Wet natuurbescherming opgenomen zorgplicht wordt aanbevolen het gebied voorafgaand aan het grondwerk af te zoeken op deze soorten, deze te verzamelen en in de directe omgeving, bijvoorbeeld de Plantage zelf terug te zetten.
- Ad 3) Bij het weghalen van de pipowagen verdwijnt nestmogelijkheid van Boerenwaluw. Deze nesten zijn jaarrond beschermd (categorie 5). Omdat de staat van instandhouding van deze soort gunstig is, hoeft hiervoor geen ontheffing van verbodsbepaling (artikel 3.1.2) te worden aangevraagd. Het is wel belangrijk dat het weghalen niet tijdens het broedseizoen (1 april tot 1 september) gebeurt. Bij het afbreken van de werkschuur moet de vleermuiskast gecontroleerd worden. Bij gebleken aanwezigheid van vleermuizen wordt de kast pas weggehaald als de dieren op eigen gelegenheid de kast verlaten hebben. In de nieuw te bouwen werkschuur worden voorzieningen getroffen voor vleermuizen in de vorm van nieuwe kasten of een afgeschermd ruimte waar de dieren in/achter kunnen kruipen.
- Ad 4) Tijdens de bouw van de werkschuur treedt door lawaai, bouwlampen en het verspreiden van vervuulende stoffen waaronder stikstof (NOx) verstoring van de natuur in de omgeving op. De omvang hiervan is zeer

beperkt. Verder is er al veel verstoring van de omliggende natuur door de naastgelegen snelweg (A1). Het effect is ook maar tijdelijk.

- Ad 5) De voorgestelde herinrichting met een poel, (fruit)bomen, een meidoornhaag en bloemrijk grasland betekenen een uitbreiding van het aantal habitattypen, een verbetering van de ecologische kwaliteit (vermindering vermeting) en een hogere biodiversiteit van het plangebied (De Plantage inclusief huidig paardenlandje). Aangeraden wordt nieuwe bomen en struiken van inheemse en autochtone herkomst te gebruiken.
- Ad 6) Het agrarisch gebruik wordt extensiever. Met de paardenhouderij gaan veel autobewegingen, aanvoer van voer en uitspoeling van nitraat en fosfaat naar het bodemwater gepaard. Het voorgestelde nieuwe agrarisch gebruik, t.w. een hoogstamboomgaard, is veel extensiever en minder belastend voor het milieu.

Bovengenoemde gevolgen worden hieronder alleen aan de bepalingen over soortbescherming van de Wet natuurbescherming getoetst.

5.2 Wet natuurbescherming

Als aan de hierboven genoemde randvoorwaarden wordt voldaan, worden er door het ruimen van de bomen en struiken, het grondverzet en de herinrichting niet aantoonbaar verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden. Deze randvoorwaarden worden hieronder nog een keer samengevat.

6. Conclusie

Het rooien van de bomen en struiken, het grondverzet, de nieuwbouw en de herinrichting van het paardenlandje aan de Rijksweg te Eemnes hebben geen ingrijpende ecologische gevolgen. Er zullen bij de werkzaamheden geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden, als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De te kappen bomen en struiken worden buiten het broedseizoen geruimd of eerst gecontroleerd op aanwezigheid van broedende vogels.
- De pipowagen wordt eveneens buiten het broedseizoen van Boerenzwaluw weggehaald of eerst gecontroleerd op aanwezigheid van broedende vogels.
- Ditzelfde geldt voor de werkschuur. Deze wordt pas gesloopt als er geen broedende vogels aanwezig zijn of vleermuizen in de betreffende kast.

Verder worden de volgende maatregelen aanbevolen:

- Voorafgaand aan het grondverzet/bouwrijp maken worden alle (beschermde) dieren zoals Egel, Gewone pad, Konijn en Rosse woelmuis verzameld en in de omgeving uitgezet.
- Gebruik als plantmateriaal in het dekzandlandschap passende soorten zoals Beuk, Hazelaar, Hulst, Sporkehout, Wilde lijsterbes, Zomereik.
- In de nieuwe werkschuur wordt verblijfsruimte voor vleermuizen gemaakt en kunstnesten voor Boeren- en Huiszwaluw opgehangen.

